

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: FRA KLITTEN En Hverdagshistorie

Citation: Drachmann, Holger: "FRA KLITTEN En Hverdagshistorie", i Drachmann, Holger: *Samlede poetiske Skrifter*, 1906-1909, s. 326. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-drachmann01-shoot-workid83338.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede poetiske Skrifter

FRA KLITTEN

En Hverdagshistorie.

Forord.

Aldrig en Rose, næppe nok en Aster
Spredt bag Sandhøjen sine Blomsterpletter,
Klittag og Vraggods, sønderlagne Master,
Splinter og Spaaner er Blomsterbordets Retter;
Kosten er simpel, som Naturen byder,
Men man faar nøjes, eller gaa sin Vej:
Tager og nyder!
Saadan gjorde jeg.

Lyngen er frygtsom, dukker sig og kryber
Kuldkær i Ly under Marehalmens Tue,
Sidder forladt, og ensomt sig fordyber
Tungt i et Suk over Solens matte Lue;
Solen er bleg og blegt er ogsaa Sandet,
Dog, der er Farver, naar man blot ser til.
Farver i Vandet,
Pragtfuldt Farvespil.

Sindet bli'er nedtrykt; Mand og Kvinde lyder
Tvungent Naturens haarde Herskerlove;
Sjældent en Funke gennem Mørket bryder,
Ilden i Hjertet synes dybt at sove;
Taager og Sandflugt lægger Slør om Øjet,
Sløvhed og Barskhed holder Sjælen blind:
Foroverbøjet
Famler Mand og Kvind.

Faren er Frelser. - Stormens Stemme kalder.
Sløvhed og Barskhed flyver hen for Vejret,
Kinden faar Roser, og fra Sjælen falder
Sløret, som sløved, Bindet, som har snæret.
Dygtig til Livet føler da enhver sig, -
327 Saa træder Elskovs Guden sagte til:
Saadan som her jeg
Nu fortælle vil.

I.

De Jævndøgnsdage saa rapt kan gaa;
Det hastende Tasmørke skridter
Med Syvmilestøvler og Regnfrakke paa
Ind over de dæmrende Klitter.

Og Skyerne melde, at Striden er nær;
Paa Havstokken Dønningen ruller
I fredelig Takt, men fra Revlernes Skær

Der varsles et voksende Bulder. -

I Klitten deroppe Du øjner et Hus,
I Sandverdnens vildsomme Øde,
Hvor Marehalmstotten med sørgeligt Sus
Dig strittende stikker i Møde.

Der sidder et Par ved den vestre Gavl
Af Klithusets tjærede Længe;
Hun binder paa Hosen saa myndig og travl,
Og *han* lader Hovedet hænge.

Han vrider og vender i Næven sin Hat
Og brummer og beder og tigger,
Og slipper saa Hatten, og griber saa fat
Om en Pakke, som foran ham ligger:

"Og vil Du ej høre mit Hjertes Begær,
Saa vil Du maaske dog bemærke
De Sager, jeg bragte i Pakken her:
Det er Uldtøj, og Lærred til Særke."

"Et Tørklæde er der, med Billeder paa,
Og et Silkebaand, samt meget andet,
Som var ved Auktionen for Penge at faa
Da den engelske Tremaster stranded."

"Saa ligger her ogsaa en Tidalerslap,
Du ser, jeg har Penge paa Lommen;
328 Der var jo den Tid, hvor Gevinsten var knap,
Men til Mønten er atter jeg kommen."

"Han, Rasmus derovre, har lovet mig Part
I Baaden, og saa bli'er der svære
Fortjenester, - ja det skal vise sig snart,
Naar Du bare min Kone vil være."

"Og kan jeg ej tale som Du det vil ha',
Saa lad disse Sager Dig sige:
Tag alt, om Du vil, tag det halve dera',
Men tag bare Søren tillige !" -

Han skotter saa ængstelig til hende op;
Men hun farer fort med at binde
Og vil ikke standse, vil ej sige Stop
Til de flyvende Strikkepinde.

Da griber han i hendes Skørteflig, -
Hun støder med Armen ham fra sig;
Med dirrende Stemme og bleg som et Lig
Hun raaber: "Hvad gaar der dog a' Dig!"

"Du kom vel fra Kroen, saadan Du dig ter,
Men det kan jeg trøstigt Dig sige,
Du vinder ej frem paa en saadan Manér
Naar Du agter at tækkes en Pige."

Behold dine Sager, og Pengene med,
Jeg kærer mig ej om Presenter
Fra en, som er kommen saa akav' paa Gled
Og Fluor i Krostuen fanger."

"Du siger, at stedse jeg laa Dig paa Sind,
At alt Du for mig vilde gøre;
Det Hele Du kan, det er blot gøre Vind,
Og en Vindhas jeg gider ej høre."

"Nej vis Dig en Gang som en Ka'l for din Hat,

Der kan mere end trumfe i Bordet,
Lad Kro være Kro, og ta' ordenlig fat,
Saa ta'er jeg maaske Dig paa Ordet!"

329

Han rejser sig, sparker til Pakken saa vredt
Med alle dens dejlige Sager,
Saa drejer han rundt, - men betænker sig lidt -
Sin Tidalerseddel han tager.

Og driver saa af med sin ludende Krop;
Tungt Fødderne Sandstien træder.
Hun sender et Blik ham fra Klittens Top,
Og - vender sig bort og græder.

II.

I Kroen gaar det lystigt til,
Der stilles mangt et Savn,
Der aabner Værtens "Værsaago"
Hver sorgfuld Svend en Havn;
I Havnen kan Du ligge
Og bedre ud din Læk,
I Kroen kan Du drikke
Din Sorg og Modgang væk.

I Kroen er der lunt og godt;
Der udenfor er Blæst,
En iskold Vind med Regn og Rusk,
En Storm fra Nord-Nordvest;
Mod Lampen trækker Røgen
Fra Gæsternes Tobak,
Man hører Tagrygsfløjen
Knap for den muntre Snak.

I Kroen er der Hvile nok;
Der udenfor er hundsk,
Og Vesterhavet skaber sig
Som var det rent kalkunsk.
I Kroen sidder Søren,
Med Ryg mod Lampens Skær,
I Krogen nærmest Døren,
Og drikker taus og tvær.

De andre - vel en halv Snes Mand -
Har Plads om Bord og Skænk;
En maler op til Tidsfordriv
Med Kridt paa Væggens Bænk;
330 Han trækker sejge Streger,
Med Tungen halvt af Mund,
Og vender sig og peger
Med Grin i Kredsens Rund:

"Her staar nu skrevet Navnet paa
Din Kærest', Du Johan,
Og her er Oles Pigebarn, -
Ja nægt det, om Du kan.
Og her staar," - og han skotter
Lidt skævt til Krogen hen -
"Her staar Peer Nielsens Dotter,

Som Søren har til Ven!" -

"Der lyver Du, Du Hundetamp!"
Saa farer Søren op,
Og slaar i Skænken Dunderslag,
Og vælter Krus og Kop;
"Lad Kridtet roligt ligge,
Slet ud det dumme Fjas,
Og sletter Du det ikke,
Saa slaar jeg dig i Kvas!"

Den anden smøger sindigt af
Sin stramme Vadmelskoft:
"Nej, stikke Piben ind for dig,
Det var dog lovligt grovt" -
De træder frem i Stuen,
Hvor bedst der er at staa,
Og synes maale Buen,
Som Armen nu skal slaa.

Han, Søren er just ingen Visk,
Ej svær, men akselbred;
Man ser ret Muskelvævets Spil,
Som dér han staar bered';
I Nakken krøller Haaret
Som paa en Angler Tyr,
Af Sener spændt er Laaret, -
Det er en dygtig Fyr.

Den anden, - hm! - det var, som om
Det Syn ej smagte godt;
331 Han rømmer sig og siger rask:
"Hør, jeg vil gi' en Pot!
Om ret jeg Søren kender,
Saa ta'er han mod Forlig,
Vi er dog mellem Venner,
Hvorfor skal vi ha' Krig?" -

"Saa Du er bange, din Kujon!
Men bi blot" ... Hvad var det?
Der styrter en ad Døren ind
Med Tresse om Kasket.
"Op alle Mand! For Djævlen,
Er det nu Tid at slaas?
Der staar et Skib paa Revlen,
Gud hjælpe det og os!"

De stimer fra hverandre brat
Som Vildt for Bøssens Skud:
Hvordan? Fortæl! - "Der er ej Tid,
I kender Pligtens Bud!"
Og Døren høres knage,
Og Stuen den er tom, -
Kun Søren bli'r tilbage;
Han ser sig uvist om.

Han mumler: "I et saadant Vejr!
Hvad kan det gøre Gavn?" ...
Da træffer Øjets mørke Blik
Paa Bænken hendes Navn.
Det gi'er et Sæt i Kroppen,
Han ta'er et vældigt Skridt
Og styrter efter Troppen
Ud i den vilde Klit.

III.

Havet brøler, Stormen raaber;
Fylt med Sand og Saltvandsdraaber
Sitrer Luften under Skriget.
Maaneliget
Over Diget
Vises frem i Skyens Kaaber,
Stirrer med de brystne Øjne
Langs med Klittens Rækker nøgne,
Kan ej finde Strandens Strimmel,
Skimter kun en Hvirvel-Vrimme)
Som med Syden
Under Lyden
Af de dumpe Nød-Skud jager
Op i Klittens golde Ager.

332

Strandens Strimmel findes ej.
Forstrandsvolden blev begravet;
Over Værnet baner Havet
Vældig sig sin vilde Vej.
Tunge Bølgemasser bryder,
Sammenflyder,
Overgyder
Sig med Hvirvlens hvide Skvæt;
Ingen Plet,
Intet nok saa lille bitte
Fodefæste kan Du hitte,
Hvor Du kunde kæmpe mod
Brændingbrusets Hvirvel-Flod.

Nej, tilbage; op i Klitten,
Dér hvor Fiskerflokken staar,
Dér hvor hele Byen, skræmt ved
Dødsens-Skibets Skud derude,
Samled sig; og hvor i Midten
Hiv ohøj! dit Øre naar,
Medens Ryg og Skulder klemmt med
Hele Kroppens Kraft er Pude,
Støttepude mod den svære
Redningsbaad, man frem vil bære.

Sandet pisker imod Flokken,
Vinden rusker Hørhaars-Lokken,
Skummet filtrer sig i Skægget,
Havet tordner sit: Tilbage! -
Fremad dog det stedse gaar.
Fremad, Kraften svigter ej;
Kræfterne kan kun tiltage,
Hele Flokken bærer Præget
Af et: Vil! som véd sin Vej.
Der er en, som fører an,
En, som kommanderer Flokken;
Ingen véd vel ret hvordan,
Men man lystrer og man lyder,
Springer efter Rullestokken,
Haler, hiver, skubber, skyder;
Alle Kræfter sig forene
Paa Kommando af den ene,
Og den ene: Søren er. -
Og man stræber og man strider,

Og man krummer Ryg og Laar,
Og man slæber og man slider,
Til omsider
Man ved Grænseskallet staar.

Se den mørke Brænding-Mur!
Sugende lig Skyens Pumpe
Sand og Tang fra Revlens Sumpe
Løfter, taarner, snor den sig
Uheldsvanger højt i Vejret,
Staar et Øjeblik paa Lur,
Slynges saa med Brag og Bulder
Ret som ved en Springkraft fjæret
Under Syden, Kogen, Brusen,
Hvid som Niagaraslusen,
Rygende i Maaneskæret,
Op mod Klitten, hvor den ruller
Hen for Redningsbaadens Køl.

Over Brændingmurens Tinde,
Hver Gang Skumkaskaden haster
Fremad, kan dit Øje følge
Vippebuen af to Master,
Som sig dukker, som sig kaster,
Ført i Dans af Revlens Bølge
Hid og did i rædsom Leg. -
Det er Maalet, som er sat;
Hist er Frelse haardt fornøden,
Didud i en Kamp mod Døden
Gaar det i den vilde Nat!

Hvirvlen alt har Baaden fat.
Drejed den sig? - nej den føres
Under Greb af haarde Hænder
Sikkert frem. Kommando høres:
Alle Mand i Baaden op!
Og præcis paa Toften sat
Griber hver den lange Aare,
Haler ud med sejge, haarde
Tag, og medens Baaden bæver
I hver Fuge, ramt af Slaget,
Bølgeslaget, tvinger Taget,
333 Aaretaget Baaden op
Spaanlet over Bølgens Top ...

Og det mørknes over Havet;
Maanedisen ædes bort,
Sluges af en Kæmpe sort,
Som til Halsen helt begravet
I et Bjerg af Skyens Dyner
Strækker netop Gabet frem.
Rædselsvangre Skyggesyner,
Sprungne ud af Angstens Hjem,
Efter Kæmpekroppen følger,
Truer fra de tunge Bølger,
Dybt sig dølger
I hvert Skumstænk salt og vaadt,
I hvert Vindstød, i hver Piben
Gennem Marehalmens Tot.

Saa forsvinder Sky og Skygger;
Maanestriben
Lysbro over Havet bygger,
Og den Flok, som staar ved Stranden,
Spejder did hvor Baaden svandt,
Ser den tumle sig paa Randen
Af de stejle Søer, sikker,

Ser, hvor Agterstævnen nikker,
Medens højt paa Hæl den ligger,
Ser den styrte frem med Snuden
Kløvende en fjeldhøj Bryder,
Ser, hvor frem og frem den skyder,
Ser den nærme sig til Skuden,
Havaristen, Revlens Bytte,
Hvor endnu paa Ruffets Hytte
Svagt kan skimtes Skibbruds-Folk.

Og saa længe Maanens Stribe
Spænder Bro paa Havets Vej,
Slipper Blikket Baaden ej;
Gennem Skum og Skvæt man stirrer,
Løfter sig paa Taa og følger,
Medens Øjet anstrengt plirrer,
Baaden over Revlens Bølger.
Og med Undren man betragter
Manden hist ved Styret agter,
Hvor han fører støt, koldblodig
Baaden gennem Søen modig;
Og man kan ej ret begribe
Dette Særsyn, uset førend
Denne Stund, med ham - med Søren!

Ja man undrer sig og ser
Til sin Nabo, og man mumler,
Naar man kan for Stormens Bulder;
Og man puffer Næstens Skulder,
Nævner Navne, gaar paa Spor
Efter denne Gaade stor.

Og imedens staar deroppe
Mellem Klittens nøgne Toppe,
Haanden skygt for Øjets Bryn,
Stirrende med anspændt Syn
Gaadens Løser. Brystet tungt
Aander op, og Læben dirrer;
Ufravendt hun staar og stirrer
Ud imod det mørke Punkt.
Som en Støtte, stivt udhugget
I en Sten, hun stirrer ud;
Stormen river med sig Sukket,
Og hun skælver som et Løv;
Blind for Mængdens Blik og døv
For den vilde Storm hun knæler,
Beder vel til Stormens Gud
Om en Haand i Herrens Vejr
Over ham, som hun har kær.

Og Lys og Skygge
Skifter
Ud over Havet. -
Som jagende Hunde,
Der bides i Vanvid,
Komme Skyerne farende;
Og det glammer fra Dybet,

Hæst, brølende.
Ingen Mumlen
Blandt Flokken paa Stranden;
Som stivnet til Stumhed
Af den isnende Tanke
Om Døden i Bølgerne
Sænker enhver det

Sorgtunge Hoved,
Og Kvinderne græde.
Faren er vokset,
Havet er vokset;
Med hujende Tunger
Halses det skadefro Dyb:
Orkan, Orkan! -
Da bølger Flokken
Frem og tilbage,
Og Raabet runger
Lydt gennem Brændingens Larm:
"De kommer !"
Og Mænd og Kvinder
Haand i Haand
I trofast Tag
Danner en Kæde
Langs det graadige Dyb.

Og se, gennem Brændingen
Bryder den brede
Boug af Baaden,
Som bar fra Døden
Derude paa Dybet
De synkende Stakler. -
Den løftes i Vejret,
Højt bliver den baaren;
Stop! skod med Aaren!
Min Gud, den vakler;
Den vrides i Hvirvlerne,
Gribes med graadigt
Greb af Søen
Og slænges til Siden.
Sørne fylde den,
Hvirvlerne skylle den
Hovedkulds, hulter til bulter i Dybet,
Med Kølen som Klageraab hævet mod Himlen.

Nu ud med Kæden,
Mandkøn og Kvindkøn!
Til Kamp for Livet,
For Fæstemænd, Brødre,
Fædre og Frænder,
Og de en Gang fra Døden
Frelste skibbrudne!

Og den levende Kædes
Jernfaste Ringe,
Nittet ubrydelig
Sammen i Kærlighed,
Griber med stærkere
Greb end Søens
Graadige Røverhaand. -
Haanden slipper ej,
Taget glipper ej,
Reven fra Døden
Drages til Stranden
En efter anden
Baadens Besætning.

Frelst er de alle.
Nej, en er tilbage. -
Skærende Klage,
Et Skrig fra en Kvinde;
Hvad har hun i Sinde? -
Et Reb om Livet,
Opkiltret Klædebon,
Haarlokken flagrende,

Styrter hun ud, hvor den
Tapreste kæmper en
Ulige Kamp imod Overmagt.

I Favntag krystet,
Brystet mod Brystet,
De blege Munde
Tæt mod hinanden,
Haarlokken kransende
Heltepanden,
335 Drages de begge
Tilbage paa Stranden.

Da stimier man sammen;
Ja nu faar man kende
Hemmeligheden
Med ham og hende.
I Favntag krystet,
Fast, uopløselig,
Hviler de tvende. -
Er Pagten da Dødens?
Sprang Traaden over,
Saa snart den blev spundet ?
Nej, øvede Blikke
Har Livsfunken fundet;
Man puster til Funken,
Man hviler ikke,
Før Traaden er tvundet,
Før Livsstrømmen rinder,
Før blegnende Kinder
Faar Roser røde,
Før Parret er vundet
Igen fra de døde.

IV.

Og Solen skinner paa Stranden ned,
Den misser med Øjet og drysser
En Regn af Glimmer langs Havets Bred,
Og Bølgen, som skummede før saa vred,
Den knæler galant nu og kysser
Det Vrag, som den slog i Gaar.

Ja Herregud, hvor det sælsomt gaar
I Verden til alle Tider;
Man kives og strides saa hadsk og haard,
Man skærer sin Næste de dybeste Saar,
Vredt stormer man frem; - omsider
Saa bliver det godt igen.

Der vandrer de to nu langs Stranden hen
Saa fredeligt Side om Side.
Nu hedder det: "Kæreste Hjertensven"
Og "Sødeste Pige", og - hille-mæn!
De kyskes. Se, det maa jeg lide;
Det skulde de gjort lidt før!

Og Marehalmstotten, skønt gul og tør,
Ved Synet dog formelig nejer,
Og Rylen fløjter i Mosens Rør
En Vise, men finder kun ringe Gehør

Hos Parret, som hviskende drejer
I Klitterne ind, - og er væk.

336

EFTERSKRIFT.

Og skulde det nogen Tid hænde
- Sligt kan jo dog ske -
At Du selv i den vaklende,
Viljen forkvaklende
Tid skulde finde dig stillet
Vis-à-vis med det vestjyske Billed:
Da tænk paa de tvende,
Og træd som en Mand kun i Skranken for Kravet,
Som bæres imod Dig derude fra Havet! -
Vær blot ikke bange:
Der er altid et Vrag paa en Revle at fange,
Saa vist som der gives den Kvinde,
Der kan faa i Sinde,
Naar Baaden bli'er slynget i Brændingen hen,
At drage Dig frelst ud af Hvirvlen igen!